

Požadavky na rozšíření záznamů o další selekční údaje pro hlavní autory, překladatele a ilustrátory

(vyčíslení nákladů v ODZF předkládá E. Lichtenbergová, J. Svobodová, Z. Bartl a L. Šimek)

Úvod

Předkládá se na základě zadání z interního pracovního jednání k ČNB ze dne 24. dubna 2014. Zadání zohledňovalo:

- 1) požadavky na rozšíření záznamů ze strany Dilia v souvislosti s AZ a podmínkami, které vyplývají z AZ knihovnam při zveřejňování naskenovaných obálek a obsahů. Dle výkladu právničky NK ČR by podmínky AZ mělo naplnit uvedení jmen autorů a překladatelů díla v záznamu;
- 2) požadavky kolegů z odboru služeb (umožnit vyhledávání podle ilustrátorů a překladatelů);
- 3) občasné požadavky knihoven na zápis záhlaví pro více hlavních autorů (dosud se řešilo v případě potřeby spíše výjimečně, jako nadstandardní údaj v poli 975).

Vzhledem k implementaci nových katalogizačních pravidel, která změnu umožňují (po projednání) se předkládá následující vyčíslení nákladů.

Obecně

Analýza vychází ze stávajícího organizačního schématu zpracování. Úvazky tedy odpovídají situaci, kdy dochází ke sdílení katalogizace a kooperaci na vytváření autorit.

Nárůst úvazků, který se promítne do úvazku spolupracujících knihoven (spolupráce Cluster, KKČK, Kooperační systém národních autorit) není v tomto materiálu zohledněn.

Krok 1 : odhad nárůstu selekčních a popisných údajů

Na základě analýzy vzorku publikací v lince zpracování (vzhledem k časovým možnostem bylo analyzováno celkem 252 publikací) se nárůst odhaduje v procentech viz níže. Pro zjednodušení vyjádření předmětu rozšíření byly stanoveny dvě (z pohledu knihovníků logicky definované) varianty rozšíření zpracování, mírnější varianta 1 a úplnější varianta 2.

Autoři	Záhlaví	Nárůst
<u>Nyní</u> , pravidlo zápisu max. 3 autorů, odráží se v popisných i selekčních údajích	243	---
<u>Varianta 1A/</u>		
Zápis i záhlaví pro všechny autory uváděné na titulní stránce	366	51%

Varianta 2A/

Zápis a záhlaví pro autory uváděné i mimo titulní stránku	721	197%
---	-----	------

Varianta <i>Autoři z obsahu</i>	1944	700%
---------------------------------	------	------

Variantu nelze zahrnout do předkládané analýzy, předpokladem uvádění těchto autorů v katalogu by bylo opětovné zavedení analytického zpracování, kde by byly rozepisovány příspěvky ve sbornících a dalších souborech děl různých autorů.

Překladaelé	Záhlaví	Nárůst
--------------------	----------------	---------------

<u>Nyní</u> , popisný údaj i záhlaví, přesně stanovený výběr dle AACR2R	18	
---	----	--

Nyní, jen popisný údaj z předepsaných pramen - 57 jmen

Varianta 1P/

Záhlaví, všichni ze stávajícího popisného údaje	75	316%
---	----	------

Varianta 2P/

Zápis i záhlaví všichni ze zdroje, i nevýznamné části textu	133	638%
---	-----	------

Ilustrátoři	Záhlaví	Nárůst
--------------------	----------------	---------------

<u>Nyní</u> , zápis i záhlaví podle přesně stanovených pravidel	20	
---	----	--

Nyní, jen popisný údaj z předepsaných pramenů -15 jmen

Varianta 1I/

Záhlaví, všichni ze stávajícího popisného údaje	35	75%
---	----	-----

Varianta 2I/

Zápis i záhlaví všichni, i nevýznamná část knihy	78	290%
--	----	------

Zápis i záhlaví jen podle copyrightu	8	40%
--------------------------------------	---	-----

Zápis i záhlaví – jen jedna ilustrace nebo ornamenty	3	15%
--	---	-----

Čísla vycházejí ze složení konkrétní dávky v lince zpracování. Prověřovaná dávka byla specifická zastoupením většího množství sborníků (termín hlášení do RIV). Při orientačním porovnání s dávkami z jiných období (analýza záznamů v katalogu, nikoli publikací de visu), získáme obdobná čísla ve variantě 1 (jen změna podílu autor/překladatel/ilustrátor), ve variantě 2 se čísla různí dle počtu sborníků a participujících autorů.

Sumarizace z pohledu pracoviště s nárůstem zpracování::

Část nárůstu by se projevila jen ve jmenném zpracování (spojovník odděluje variantu 1 a 2)

Nárůst popisných údajů:

autoři 51-197%

překladatelé 0-638%

ilustrátoři 0-290%

Část nárůstu by se projevila ve jmenném zpracování i oddělení národních autorit:

Nárůst selekčních údajů ==> vyplývá nárůst práce v národních autoritách

autoři 51-197%

překladatelé 316-638%

ilustrátoři 75-290%

Krok 2 : odhad nárůstu úvazků

A) jmenné zpracování

Stávající situace oddělení, výhled

Oddělení má již nyní kapacitní problémy – i přes nárůst produkce a zápisu údajů (např. unifikované názvy) byl v r. 2011 redukován počet pracovníků o 2,63 úvazku.

V dohledné době dojde k zpracovávání e-books, tento nárůst není v materiálu zohledněn (odhad pro e-books je 2-4 úvazky).

RDA přinese nárůst činností i v jiných oblastech popisu – záznam narůstá např. tím, že se nadále nezkracují popisné údaje, závažnější nárůst se předpokládá pro unifikované názvy podle RDA - nárůst 2,5 úv. Zatím nedořešila ani Library of Congress

Stanovení úvazků

	Nyní	varianta 1. (A1,P1,I1)	varianta 2. (A2,P2,I2)
--	------	------------------------	------------------------

Autoři	243	366	721
Překladatelé	18	75	133
Ilustrátoři	20	35	89
Celkem záhlaví	281	476	943
%	100	169	335
Odhadovaný nárůst v úvazcích	-	2	4
Chybějící redukované úvazky	2,63		

B) Oddělení jmenných autorit

Stávající situace, výhled

Personální obsazení ONJA: interní pracovníci: 4 úvazky; externisté: 1, 4 úvazku; jiné (projekt NAKI): 1 úvazek, Celkem: 6,4 úvazku

Počty úvazků v ONJA placených v současné době mimo(!) rámec mzdových prostředků NK ČR:

úcelová dotace (dříve VISK9/II): ONJA čerpá každoročně (a již dlouhodobě) z prostředků určených na koordinaci a kooperaci projektu „Koordinace kooperativní tvorby a využívání souborů národních autorit“(VISK9/II) na DPP/DPČ, resp. finanční prostředky na služby na zaplacení externích spolupracovníků, kteří (po předchozím proškolení a určité době praxe) vykonávají pracovní náplň vrchního supervizora, tj. náplň řadového pracovníka ONJA. V letošním roce to dohromady činí 1,4 úvazku nad rámec tabulkových úvazků ONJA.

NAKI: V rámci řešení projektu „Tisky 16. století ve fondech zámeckých knihoven České republiky“ (grantový program NAKI, r. 2012-2015) je jeden celý pracovní úvazek plně hrazen z grantu a zhruba jeho půlka, tzn. 0,5 úvazku má v náplni práce tvorbu a kontrolu autorit, které se týkají personálií historických osob (autorů, tiskařů, šlechtických rodů, rodin apod.). Činnost obnáší nejen tvorbu a kontrolu autorit v rámci řešitelských institucí, ale i kontrolu autorit historických osobností, které vznikají v rámci praxe kooperujících dalších knihoven (s pracovišti, které zpracovávají staré tisky).

Z toho všeho tedy plyne, že současná situace v ONJA vykazuje poddimenzování počtu pracovních úvazků v hodnotě téměř 2,00 úvazku(!).

Skluzy v supervizi

Pracovní výkon ONJA při současném personálním obsazení je ročně ca 45 000 záznamů, celkově dlouhodobě přibývá ročně v rámci kooperačního systému 50-55 000 návrhů záznamů, každoročně tedy narůstá o 5-10 000 záznamů počet nezkontrolovaných návrhů (k 1. 5. 2014 činil tento počet celkově 44 984 záznamů), s odstupem času problematičnost kontroly roste a též možnosti vytvářet zpětnou vazbu a přímo ovlivňovat kvalitu zpracovávaných návrhů autoritních záznamů v kooperujících knihovnách.

Stanovení úvazků

Vzhledem k tomu, že v současné době nejsou zkušenosti s autoritní kontrolou méně významných původců, je odhad jen orientační. Ke stanovení čísla se vychází ze dvou propočtů:

- **první vychází z analýzy nárůstu selekčních a popisných údajů:**

	Nyní	varianta 1	varianta 2
--	------	------------	------------

Autoři	243	366	721
Překladaelé	18	75	133
Ilustrátoři	20	35	89
Celkem záhlaví	281	476	943
%	100	169	335
úv. skutečný (z toho 2,4 úv. pokrytí mimo standardní rozpočet*)	6,40	10,8	21,44
nárůst		4,4	15,04
úvazek potřebný, aby nedocházelo k restům**	8,4?	14,2	28,1
nárůst		6,4	17,04

*Složení stávajícího úvazku je specifikováno v bodě 2)

** Úvazek potřebný pro eliminaci restů

- **druhá vychází z analýzy nárůstu popisných a selekčních údajů a odhadem podle statistik výkonů, odhad předpokládá odklon některých publikací z autoritní kontroly**

vedle analýzy pro Krok 1 byla použita statistika ONJA - Statistický soupis výkonu ONJA za měsíc (pravidelně generováno oddělením automatizace – zohledněno ca 12 měsíčních výkazů)

Současný stav (podkladem 2 denní statistika): OZF zpracováváno 243 autorů, 18 překladatelů, 20 ilustrátorů – celkem 281 záznamů s autorskou spoluzodpovědností

Varianta 1

OZF zpracuje 366 autorů, 75 překladatelů, 35 ilustrátorů – celkem 476 záznamů s autorskou spoluzodpovědností

Procentuální nárůst tvorby autoritních záznamů: o ca 70%

Měsíčně nyní ONJA zpracuje 3840 záznamů. S novou variantou způsobu zpracování by se jednalo o zpracování 7 888 záznamů.

Z hlediska nároků na personální obsazení se jedná o 13 pracovních úvazků a tedy o **navýšení o 6,6 úvazku** .

Varianta 2

OZF zpracuje 721 autorů, 133 překladatelů a 78 ilustrátorů – celkem 932 záznamů s autorskou spoluzodpovědností

Procentuální nárůst tvorby autoritních záznamů: ca 230%

Měsíčně nyní ONJA zpracuje 3840 záznamů. S novou variantou způsobu zpracování by se jednalo o zpracování 15360 záznamů.

Z hlediska nároků na personální obsazení se jedná o 26 pracovních úvazků a tedy o **navýšení o 19,6 úvazku**.

Pro výpočet byla úvazků byla převzata výše nárůstu upřesněného propočtu 2.

Krok 3: Přepočet úvazků na mzdové náklady/rok

Dle dohody s ing. Beňou se jedná o mzdové náklady bez odvodů.

Varianta 1	Kč/rok
katalogizátor 2 úvazky průměr T11 (208800)	417 600
autority 5xT11 (208800); 2x T12 (225600)	1 495 200
celkem	1 912 800

(+ eliminace skluzu ve jmenném zpracování 549 144 v autoritách 643 200)

Varianta 2	Kč/rok
katalogizátor 4úvazky průměr T11 (208800)	835 200
autority 16xT11 (208800); 4x T12 (225600)	4 243 200
celkem	5 078 400

(+ eliminace skluzu ve jmenném zpracování 549 144 v autoritách 643 200)

Pozn.

Důsledkem změny bude nárůst záhlaví v rejstřících. Předpokládá se, že se bude měnit poměr záhlaví v databázi ve prospěch záhlaví nerozlišených, případně neautoritních (prověřených s negativním výsledkem). Doporučuje se uvažovat o úpravě vyhledávání – např. většího využití rolí.